

Nr 2

Utlåtande i anledning av motion om upphävande av skyldigheten att utfärda särskilda lagfartsbevis m. m.

Tredje lagutskottet har behandlat en i riksdagens andra kammare väckt och till lagutskott hänvisad motion, nr 30, av herrar *Börjesson* i Falköping och *Eriksson* i Bäckmora.

Motionärerna påpekar att enligt gällande bestämmelser dubbla bevis utfärdas om varje beviljad lagfart, nämligen ett bevis tecknat på fångeshandlingen och ett särskilt lagfartsbevis. Enligt motionärerna tjänar det särskilda lagfartsbeviset, liksom bevis om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt, icke något praktiskt syfte och torde därför vara onödigt. Beviset om åtgärden i fråga framgår nämligen av beviset å handlingen, och något annat bevis torde ej erfordras vid framtida överlåtelse av fastighet. I motionen erinras vidare om att i fråga om inteckning bevis bara erhålles å själva handlingen, något som icke synes ha medfört olägenheter. Det anges att de särskilda lagfartsbevisen medför kostnader för de lagfartssökande (5 kronor i lösen- och stämpelkostnader för varje bevis). Motionärerna finner emellertid de långt högre kostnader, som statsverket åsamkas, vara av allvarligare karaktär, eftersom varje bevis lågt räknat torde kosta statsverket 10 kronor. Då antalet varje år utfärdade bevis utgör omkring 100 000, skulle enligt motionärerna ett upphävande av skyldigheten att utfärda lagfartsbevis medföra en inbesparing för statsverket av minst en miljon kronor om året samt därjämte utgöra en inte oväsentlig rationaliseringsåtgärd i syfte att lätta domstolarnas arbetsbörda.

Under hänvisning till i huvudsak det anförda hemställer motionärerna »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om upphävande av skyldigheten att utfärda särskilda lagfartsbevis och bevis om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt».

Gällande rätt

Enligt 1 § *förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom* — lagfartsförordningen — skall, med visst undantag, den som med ägande- eller fideikommissrätt åtkommer fast egendom söka lagfart å fångtet. — Jämlikt 1 och 17 §§ *lagen den 14 juni 1907 om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt* åligger det i prin-

cip på samma sätt den, som fått tomträtt till vattenfallsrätt upplåten till sig, att söka inskrivning av sin rätt. Jämlikt 5 och 17 §§ sist angivna lag är vidare den, å vilken tomt- eller vattefallsrätt övergått, enligt huvudregeln pliktig att söka inskrivning av sitt fång.

Enligt lagen den 3 juni 1932 med särskilda bestämmelser om handläggning av inskrivningsärenden skall numera inskrivningsdomare i rättens ställe uppta och behandla bl. a. ärenden angående lagfart å fång till fast egendom ävensom inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt fång till sådan rätt. I 9 § denna lag anges att, med visst här ej aktuellt undantag, besked om inskrivningsdomares beslut eller annan i inskrivningsärende vidtagen åtgärd skall meddelas genom *bevis, som tecknas på den till grund för ansökningen åberopade handlingen.*

Härutöver skall, såsom motionärerna angivit, i vissa fall utfärdas särskilda bevis. Bestämmelserna därom är intagna i 11 § lagfartsförordningen samt 12 och 17 §§ lagen om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt m. m. Särskilt bevis skall sålunda utfärdas, då lagfart eller inskrivning av tomträtt, vattenfallsrätt eller fång till sådan rätt är beviljad. I *lagfartsbevis* skall bl. a. i förekommande fall köpeskillingen anmärkas. Då lagfarten avser tomt i stad skall tomtens läge och storlek uppges i beviset. Uppgifter av sist angivna slag skall också intagas i här berört bevis rörande tomträtt eller vattenfallsrätt. I bevis avseende vattenfallsrätt skall också anges den tid, för vilken rätten är upplåten. I samtliga dessa slag av bevis skall även anmärkas villkor, som inskränker förvärvarens rätt att förfoga över egendomen eller rättigheten, m. m.

I kungörelsen den 25 februari 1921 — i lageditionen intagen under 61 § in-teckningsförordningen — återfinnes bestämmelser om *gravationsbevis* rörande fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt liksom om *äganderättsbevis* och bevis om innehav av tomträtt eller vattenfallsrätt. I gravationsbevis skall bl. a. upptas uppgifter om in-tecknad gäld. Äganderättsbevis skall i princip innehålla uppgift om för vem lagfart senast sökts eller beviljats jämte dagen, då det skett. Om egendomen efter sagda dag uppdelats genom klyvning e. d. skall jämväl bl. a. detta såsom regel angivas i äganderättsbeviset.

Enligt kungörelser den 5 juni 1953 och den 28 maj 1948 — i lageditionen införda under 17 § lagfartsförordningen — åligger det inskrivningsdomare att varje månad lämna vissa *underrättelser om lagfarter*, som sökts under den nästföregående månaden, samt om de under samma tid sökta inskrivningarna av tomträtt och vattenfallsrätt samt av fång till sådan rätt. Sålunda skall underrättelse lämnas till lokal skattemyndighet och till statistiska centralbyrån om alla nu nämnda ansökningar samt till lantbruksnämnd om sökta lagfarter å köp och byten av fast egendom, som är taxerad som jordbruksfastighet. Underrättelserna skall innehålla ett flertal i kungörelserna angivna uppgifter och bör lämnas genom översändande av kopia av lag-

fartsbevis (respektive motsvarande handling), vid behov kompletterad med erforderliga uppgifter.

Jämlikt 15 § lagfartsförordningen samt 10 och 17 §§ lagen om inskrivning av tomträtt o. s. v. må, utan hinder av beviljad lagfart respektive inskrivning, talan å fång av sådan egendom, varom här är fråga, lagligen prövas.

De nuvarande *avgifterna* för lagfarts-, tomträtts- och vattenfallsrättsbevis utgör enligt expeditionskungörelsen 5 kr. För bevis om inskrivningsdomarens beslut, tecknat å företedd handling, är avgiften 15 kr. För äganderättsbevis samt bevis om innehav av tomträtt eller vattenfallsrätt utgör avgiften 10 kr.

Frågans tidigare behandling m. m.

Under förarbetena till inskrivningslagen uttalade de sakkunniga (SOU 1930:29 s. 62) — efter att ha framhållit lämpligheten av att bevis tecknades på handlingarna — följande:

Mera tvivelaktig är frågan, huruvida det särskilda lagfartsbeviset bör bibehållas. Något verkligt behov av dylikt bevis skulle knappast föreligga enligt det nya systemet. Emellertid utgör lagfartsbeviset under nuvarande förhållanden en bekväm och för gemene man lättförståelig expedition, som dessutom har gammal hävd för sig. Ur synpunkten av allmänhetens värdesättning av lagfartsbeviset kunde dess bibehållande därför vara önskvärt.

De sakkunniga föreslog (s. 108) att sökande i inskrivningsärende skulle tillhandahållas utdrag av vad som införts om ärendet i fastighetsboken. Om beslutet innefattade att lagfart beviljats, skulle också lagfartsbevis meddelas. Själva lagfartsbeviset behövde dock enligt de sakkunniga inte innehålla uppgifter om fång, köpeskillingen eller inskränkande villkor, eftersom de uppgifterna — utom beträffande köpeskillingen — komme att återfinnas i utdraget av fastighetsboken, som förutsattes finnas å baksidan av lagfartsbeviset.

I den alltjämt gällande inskrivningslag, som antogs på grundval av de sakkunnigas förslag, intogs beträffande lagfartsbevisen bara i 9 § en hänvisning till vad därom särskilt stadgats.

Den 16 mars 1956 avgav statens organisationsnämnd en rapport II rörande organisationsformerna vid de statliga domstolarna. I rapporten behandlades bl.a. frågan om avskaffande av de särskilda lagfartsbevisen och motsvarande bevis i ärenden angående tomträtt och vattenfallsrätt. Efter att ha citerat de sakkunnigas under förarbetena till inskrivningslagen ovan återgivna uttalanden, anförde organisationsnämnden följande:

Ur organisatorisk synpunkt tala starka skäl för ett slopande av lagfartsbevisen. De kräva ett avsevärt skrivarbete och tynga inskrivningsdomarens

justering. De synas icke fylla något praktiskt behov; i den mån legitimationshandling behövs vid lantmåteriförrättning, kan fångeshandlingen med åtecknat bevis användas. Skulle någon eljest anse sig ha ett oundgängligt behov av en särskild handling, finns möjligheten att beställa ett äganderättsbevis. Vid besöken å domsagorna har personalen, då denna sak förts på tal, med något enstaka undantag uttalat eftertryckliga önskemål att lagfartsbevisen slopas.

Med hänsyn till det nu sagda synas de skäl som enligt det nyss gjorda citatet tala för ett bibehållande av lagfartsbevisen icke motivera, att man även i framtiden vid domstolarna skall behöva skriva dessa rättsligt betydelselösa bevis, som för närvarande utfärdas i ett antal av omkring 100 000.

I sammanhanget bör man ej heller bortse från att »allmänhetens värdesättning» av beviset på många håll är liktydig med en överskattning av dess betydelse, vilket i och för sig icke finns anledning att uppmuntra.

Organisationsnämnden föreslog att de förevarande bevisen skulle slopas och att således 11 § lagfartsförordningen, 12 § lagen om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt m. m. samt 9 § tredje stycket inskrivningslagen skulle upphävas. De anteckningar om vissa inskränkningar i ägarens förfoganderätt, som enligt förstnämnda båda lagrum skall inflyta i det särskilda beviset, skulle i stället enligt nämndens förslag göras i beviset å handlingen, och en motsvarighet till bestämmelserna i 11 § tredje punkten lagfartsförordningen och 12 § fjärde punkten lagen om inskrivning av tomträtt o. s. v. borde därför upptagas i 9 § första stycket inskrivningslagen. Enligt nämndens mening behövde däremot knappast uppgifter om tomts läge och storlek upptagas i bevisen, eftersom det var sökanden själv, som förebragt utredningen om dessa förhållanden.

Organisationsnämnden tog även upp frågan om inskrivningsdomarens underrättelseplikt till lokal skattemyndighet m. fl. (s. 155 ff). Nämnden föreslog i huvudsak i denna del dels att det skulle övervägas om icke underrättelseskyldigheten till lantbruksnämnd kunde upphävas och dels att underrättelser till lokal skattemyndighet och till statistiska centralbyrån skulle lämnas på särskilda av nämnden utarbetade blanketter.

Nämndens rapport har varit föremål för remissbehandling.

Förslaget om avskaffande av lagfartsbevisen och bevisen om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt tillstyrktes eller lämnades utan erinran av nästan alla remissinstanser.

I flertalet yttranden från *stadshypoteksföreningarna* — vilka yttranden *Konungariket Sveriges stadshypotekskassa* för sin del åberopade — avstyrktes dock förslaget. Föreningarna hänvisade härvid till ett av *Föreningen för tjänstemän inom Sveriges stadshypoteks- och bostadskreditorganisationer* avgivet utlåtande, i vilket till en början uttalades att förevarande bevis är till nytta vid granskning av de förbindelser vid övertagande av lån, som användes av stadshypoteksföreningarna, när belånad egendom överlåtes till ny ägare eller innehavare. I fortsättningen anfördes:

Ur allmän synpunkt torde med fog kunna hävdas, att i utredningen åberopade synpunkter, som under förarbetena till inskrivningslagen uttalades av de sakkunniga till förmån för lagfartsbevisets bibehållande, alltså gälla i full utsträckning. Gentemot organisationsnämndens i och för sig måhända riktiga förmodande, att lagfartsbevisets vikt och betydelse f. n. över-skattas av allmänheten, må anföras, att enligt den erfarenhet, som gjorts av styrelsens ledamöter, »menige man» i många fall kan förväntas vara mer hågad att lämna ifrån sig ett lagfartsbevis än själva fångeshandlingen. Utgöres denna av bouppteckning, testamente, skiftesinstrument eller liknande handling — antingen ensam för sig eller några av dem gemensamt — kan lagfartsbevisets sammanförda uppgifter och klara lydelse vara till nytta. Även om ur denna synpunkt likartad uppgift kan erhållas av ett äganderättsbevis, erfordras härför särskild beställning, vilken möjlighet gemene man icke utan vidare kan förutsättas känna till och i alla händelser kan tänkas vara mindre benägen att begagna, då härigenom en icke direkt nödvändig kostnad skulle uppkomma. Därtill kan fogas, att äganderättsbeviset ej innehåller alla de uppgifter i övrigt, som nu förekomma i lagfartsbeviset.

Föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksinstitution, i vars yttrande *Sveriges allmänna hypoteksbank* instämt, ansåg att de uppgifter som inflyter i lagfartsbevisen visserligen är av visst värde för kreditinrättningarnas del, men ville icke motsätta sig förslaget, enär samma uppgifter kan inhämtas från fångeshandlingen. Enligt föreningen föreföll det dock lämpligt att envar lagfartssökande får rätt att i samband med ärendets ingivande begära att särskilt lagfartsbevis utfärdas. Föreningen hävdade att det från allmänhetens synpunkt kan anföras exempel på situationer, där lagfartsbevisen har en påtaglig — av psykologiska och liknande faktorer helt oberoende — betydelse. Det är sålunda långt ifrån ovanligt att flera personer erhåller lagfart på grund av samma handling. Då endast en av ägarna därvid kommer att inneha den lagfarna handlingen, är det uppenbart att övriga ägare måste ha ett berättigat intresse av att erhålla lagfartsbevis.

Samma synpunkter anlades av *sex* (av 15) *ledamöter i Göta hovrätt*, som även åberopade att fastighetsförvärvet med hänsyn till vikten och mångfalden av de intressen vilka anknyter till de fasta egendomen måste anses ligga på ett annat plan än det allmänna varuutbytet. Lagfarten framstår också otvivelaktigt som en viktig händelse. Att häröver utfärdas en handling med auktoritativ utstyrelse ter sig därför fullt befogat. Särskilt bland det mycket stora antal enskilda personer, som förvärvar en fastighet för att bebo och bruka — och därvid kanske särskilt inom landsbygdsbefolkningen — uppskattas lagfartsbeviset i den form det hittills haft såsom en efter vikten av den skedda händelsen bättre avpassad manifestation än ett bevis, tecknat eller stämplat på den vid tiden för lagfarten ej sällan en smula medfarna förvärvshandlingen. Det kunde te sig mindre motiverat att utfärda särskilda lagfartsbevis i vissa stora grupper av lagfarter, såsom där lagfart samtidigt sker å flera efter varandra följande fång eller där lagfart sker

å områden som ingår i eller skall ingå i genom sammanläggning bildade fastigheter. Att avskaffa beviset för sådana fall kunde sålunda finnas önskvärt, men förslaget att avskaffa bevisen i övrigt avstyrktes.

Organisationsnämndens rapport i här berörda delar har icke föranlett något Kungl. Maj:ts förslag.

Här må emellertid anmärkas att organisationsnämnden föranstaltat om försöksverksamhet vid vissa domsagor (rapporten s. 140 f och 154 f), därvid för dagboksföringen i lagfartsärendena användes särskilda dagboksblanketter, utformade för maskinskrift och med tanke på att kopior skulle kunna användas för expeditioner av olika slag. Lagfartsbeviset — liksom förekommande underrättelser till lokal skattemyndighet m. fl. — utgjordes i försöksfallen av en sådan kopia. Härigenom kunde det extra arbetet med lagfartsbevisen elimineras. Systemet medförde enligt rapporten i viss utsträckning en försening av dagboksföringen men fungerade i övrigt från arbetsmässiga synpunkter tillfredsställande.

Denna försöksverksamhet torde alltjämt pågå.

I lagberedningens förslag till jordabalk m.m. har inskrivningsväsendet behandlats under en huvudavdelning av balken, därvid i ett inledande kapitel (nr 27) intagits bestämmelser som skall gälla i fråga om all inskrivning. I motiven till det ifrågavarande kapitlet uttalar beredningen (SOU 1960:25 s. 695) att enligt dess mening även i fortsättningen som huvudregel bör gälla att sökanden får skaffa sig besked om inskrivningsdomarens beslut genom att lösa expedition i ärendet. I vilka fall bevis å handling eller eljest skall utfärdas samt vad sådant bevis skall innehålla torde emellertid enligt beredningen få regleras i administrativ ordning.

Förslaget till jordabalk m.m. har varit föremål för en begränsad remissbehandling. I en bilaga till Föreningen Sveriges häradshövdingars därvid avgivna yttrande har f. d. särskilde *inskrivningsdomaren vid Södra Roslags domsaga* Ruben Ljungwaldh bl. a. — efter att ha påpekat att frågan om lagfartsbevisens och de därmed jämförliga bevisens avskaffande av beredningen lämnats därhän — angivit att någon egentlig arbetsbesparing inte kan förväntas genom slopande av de ifrågavarande bevisen. (Här må anmärkas att Södra Roslags domsaga ingår bland de av organisationsnämnden utvalda experimentdomsagorna.)

Vid 1962 års riksdag väcktes *motion* med i allt väsentligt samma innehåll som den nu förevarande.

Över motionen, som behandlades av *tredje lagutskottet* i utlåtande nr 18 år 1962, inhämtades yttranden från statskontoret, Föreningen Sveriges häradshövdingar, Föreningen Sveriges stadsdomare, Sveriges advokatsamfund, Svenska bankföreningen och Landskommunernas förbund.

I flertalet yttranden anfördes, att de ifrågavarande bevisen numera inte

tjänar något praktiskt syfte. Emellertid uttalades även från ett remissorgans sida att allmänheten värdesätter bevisen som en lättförståelig expedition, vilken dessutom har gammal hävd för sig. Vidare angavs i ett remissvar att bevisen har ett visst värde för presumtiva köpare och kreditgivare. Ett par remissmyndigheter uttalade som sin uppfattning att ett avskaffande av bevisen inte skulle medföra någon besparing för statsverket eller innebära någon väsentlig rationaliseringsåtgärd. Härvid hänvisades särskilt till den underrättelseskyldighet, som åvilar inskrivningsdomarna och som i allmänhet fullgörs genom översändande av kopia av lagfarts-, tomträtts- och vattenfallsrättsbevis.

Utskottet anförde i sitt utlåtande att de ifrågavarande bevisen även enligt utskottets mening ofta saknar praktiskt värde. Utskottet förklarade emellertid tillika, att allmänheten ofta värdesätter dem som en lättförståelig expedition, vilken dessutom har gammal hävd. Vidare påpekades att det också förekommer situationer, då de fyller en påtaglig funktion såsom när flera personer erhåller lagfart på grund av samma fångeshandling. Utskottet erinrade även om att bevisen synes ha ett visst värde från kreditgivar-synpunkt. I fortsättningen uttalade utskottet att frågan om lagfartsbevisens och de därmed jämförliga handlingarnas fortbestånd liksom de därmed sammanhängande spörsmålen kan förväntas bli föremål för behandling i sammanhang med arbetet på den nya jordabalken och att det synes önskvärt att de olika delfrågor, som har samband med denna, inte utan att särskilda skäl därtill föreligger utbryts ur det större sammanhanget. Utskottet anslöt sig till uppfattningen att någon egentlig fördel från besparings- eller rationaliseringssynpunkt inte torde vinnas genom den ifrågasatta reformen. Den kostnad som drabbar sökande av lagfart respektive inskrivning av tomträtt m. m. till följd av skyldigheten att lösa bevisen ansågs inte heller vara av den storleksordningen att den i och för sig borde föranleda bevisens omedelbara avskaffande.

Utskottet anförde avslutningsvis följande.

Utskottet finner — — — skäl ej föreligga att föregripa den i jordabalksförslaget förutskickade bearbetningen av de med inskrivningsväsendet sammanhängande frågorna. Det kan antagas att här förevarande spörsmål vid denna behandling kommer att — med beaktande jämväl av resultaten utav den pågående försöksverksamheten — upptagas i hela sin vidd så att även frågorna angående inskrivningsdomarens underrättelseskyldighet till vissa myndigheter överväges. Utskottet förutsätter att i ett eventuellt förslag om avskaffande av ifrågavarande bevis det faktiska behov, som de i viss utsträckning fyller, på annat sätt tillgodoses.

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utlåtandet godkändes av riksdagen.

Här må anmärkas att *arbetet på den nya jordabalken* nu bedrivs med sikte på ett ikraftträdande år 1970. Arbetet med utarbetande av admi-

nistrativa följdförfattningar till balken torde ännu inte ha påbörjats.

Det må vidare nämnas, att *antalet beviljade lagfarter* enligt Statistisk årsbok för år 1965 år 1963 preliminärt uppgick till drygt 131 000. Antalet nya eller överlätna *tomrätter* var nära 4 000. Ärenden angående vattenfallsrätt torde förekomma i endast obetydlig omfattning.

I *årets statsverksproposition* anföres bl. a. att arbetssituationen vid underrätterna präglas av den mycket kraftiga ökningen av antalet inskrivningsärenden och gravationsbevis. Ökningen har varit särskilt stor det sista året. Detta har lett till att den föreskrivna expeditionstiden för inskrivningsärenden, 14 dagar, inte kunnat hållas. Vid en undersökning i oktober 1965 visade det sig sålunda att expeditionstiden kunde hållas bara av omkring 50 % av underrätterna. I omkring 30 % rådde det en försening upp till en vecka och i 20 % ännu längre förseningar, i vissa fall med åtskilliga veckor. I propositionen anförs att alla möjligheter måste iakttas att förenkla arbetet med inskrivningsärenden. Inom ramen för nuvarande handläggningssystem anses det dock inte vara möjligt att göra några mera genomgripande förändringar. För att arbetssituationen skall kunna förbättras föreslås i propositionen personalförstärkningar vid inskrivningsavdelningarna.

Pågående utredning

Chefen för justitedepartementet har den 17 december 1965 tillkallat sakkunniga för att utreda möjligheterna till *automatisk databehandling* (ADB) på *inskrivningsväsendets område*. I direktiven för utredningen anföres bl. a. att inskrivningsväsendet i hög grad präglas av uppgiften att registrera vissa data och att lämna uppgifter om dessa data. Vad som främst anses stå att vinna genom att införa ADB inom inskrivningsväsendets område är — förutom en integrationsmöjlighet mellan fastighetsböckerna och vissa andra register — rationaliseringar i fråga om själva registreringen och avläsandet av registren. En övergång till ADB-system för registreringen anses komma att i hög grad påverka handlägningsformerna hos inskrivningsdomaren, kanske i något fall även de materiella bestämmelserna. I direktiven nämns åtskilliga spörsmål som bör bli föremål för uppmärksamhet under utredningsarbetets gång. Av särskild betydelse i detta sammanhang är att i direktiven uttalas, att möjligheterna att erhålla uppgifter från registret på mekanisk väg och att lägga utskrifter av bevis av olika slag på datamaskin bör klarläggas.

Utskottet

Enligt gällande bestämmelser skall, med visst här ej aktuellt undantag, besked om inskrivningsdomarens beslut eller annan åtgärd i inskrivningsärende meddelas genom beslut, som tecknas på den till grund för ansök-

ningen återopade handlingen. Då lagfart beviljas skall dessutom särskilt s. k. lagfartsbevis utfärdas.

Motsvarande bestämmelser gäller då inskrivning av tomträtt, vattenfallsrätt eller fång till sådan rätt beviljas.

I motionen hemställs på anförda skäl att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag om upphävande av skyldigheten att utfärda särskilda lagfartsbevis och bevis om inskrivning av tomt-rätt och vattenfallsrätt.

Såsom framgår av uppgifter i årets statsverksproposition är arbetssituationen vid många av underrätternas inskrivningsavdelningar besvärande. Vid omkring hälften av inskrivningsavdelningarna kan den föreskrivna expeditionstiden för närvarande ej hållas; i vissa fall förekommer betydande förseningar. Det är tydligt att stora olägenheter för allmänheten härigenom uppkommer. I detta läge framstår det som i hög grad angeläget att alla möjligheter att förenkla och rationalisera arbetet med inskrivningsärenden tillvaratas. Utskottet hyser sålunda sympati för syftet med den ifrågasvarande motionen.

Vad gäller frågan huruvida det kan anses välbetänkt att slopa de särskilda lagfartsbevisen vill utskottet först omnämna, att det för allmänheten och även vissa myndigheter i många situationer kan vara värdefullt att ha tillgång till en auktoritativ handling med det innehåll, som lagfartsbevisen har. Dessa kan därför inte helt fränkännas praktisk betydelse. Å andra sidan brukar i samband med inskrivningsärenden tämligen regelmässigt beställas gravationsbevis, vilka i allt väsentligt fyller samma ändamål som lagfartsbevisen och som dessutom innehåller uppgifter om inteckningar m. m. Intet tvivel synes råda om att gravationsbevisen i regel är mer användbara än lagfartsbevisen. I de fall då gravationsbevis utfärdas är lagfartsbevisen sålunda av mindre värde. — Som framgår av den inledande redogörelsen åligger det inskrivningsdomarna att varje månad lämna vissa underrättelser om lagfarter m. m., som sökts under den nästföregående månaden. Denna underrättelseskyldighet fullgörs regelmässigt genom översändande av kopia av lagfartsbevis eller motsvarande handling. Så länge denna underrättelseskyldighet kvarstår torde ett avskaffande av lagfartsbevisen inte medföra någon nämnvärd besparing i fråga om arbete eller kostnader för statsverket eller innebära någon väsentlig rationaliseringsåtgärd. Utskottet är nämligen av den uppfattningen, att motionärerna betydligt överskattat de kostnader för statsverket, som sammanhänger med lagfartsbevisen; den nu utgående avgiften, 5 kr., torde väl täcka kostnaden för varje bevis. Avgörande för utskottets ståndpunktstagande är emellertid följande omständigheter.

Arbetet på den nya jordabalken bedrivs nu med sikte på ett ikraftträdande år 1970. I samband härmed torde reformer även av inskrivningsväsendet komma att genomföras. En bearbetning av dessa frågor torde

komma att ske i samband med departementsbehandlingen av lagberedningens förslag till jordabalk. Genom tillkallandet av sakkunniga för att utreda möjligheterna till automatisk databehandling på inskrivningsväsendets område har vidare öppnats perspektiv, som för närvarande inte kan överblickas. Redan vid prövningen av motsvarande motionsyrkande vid 1962 års riksdag hänvisades till det pågående reformarbetet på detta område. Tiden för detta arbetes fullföljande har nu ryckt närmare och någon större olägenhet kan icke vara förenad med ett bibehållande av nuvarande ordning i avvaktan härpå. Utskottet anser därför fortfarande att de frågor, som har aktualiserats genom motionen, bör prövas i samband med arbetet på den nya jordabalken och vad därmed äger samband.

Utskottet får på grund av vad sålunda anförts hemställa,

att förevarande motion, II:30, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 februari 1966

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Göran Karlsson*, Svante Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Erik Jansson, Åkesson och Herbert Larsson;

från andra kammaren: herrar Johansson i Torp*, Nyberg, Grebäck, Johansson i Öckerö*, Sundelin*, fru Ekroth, herrar Hammarberg och Krönmark*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.